

Praktická doporučení

pro umělou obnovu lesa

1. Volba typu sadebního materiálu

Pro obnovu zalesňovaných ploch volíme buď prostokořenný, nebo krytokořenný sadební materiál. Prostokořenný sadební materiál v obnově lesů převažuje, snáze se s ním manipuluje, ale je náročný na ochranu proti oschnutí kořenů a při nesprávném zacházení vykazuje vyšší ztráty.

Krytokořenné sazenice mají zpravidla vyšší pořizovací hodnotu, ale vykazují vyšší ujímavost, naproti tomu je s nimi složitější a dražší manipulace.

2. Volba dřeviny pro dané stanoviště

Legislativa dává vlastníkovi mantinely pro volbu dřeviny na dané stanoviště vymezením hospodářských souborů a souboru lesních typů. Pro danou lokalitu existuje vždy několik alternativních kombinací vhodné skladby dřevin.

Při vlastní volbě je potřeba zohlednit aktuální stav obnovované plochy – vegetační pokryv, vláhové poměry, výskyt náletových dřevin, stav sousedních porostů.

Při tvorbě plánů zalesnění je vhodná součinnost s odborným lesním hospodářem, který je vlastníkovi lesa garantem odbornosti.

3. Volba velikosti sazenic

Velikost sadby volíme dle expozice stanoviště, vláhových a půdních poměrů stanoviště, stupně zabuřnění a klimatických anomálií dané lokality.

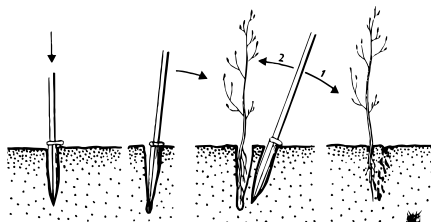
Nejmenší sazenice (15–25 cm, 26–35 cm) volíme pro stanoviště suchá, kamenitá, svažité, nezabuřnělé plochy a čerstvé plochy po těžbě.

Střední kategorii sadby (36–50 cm, 51–70 cm) plánujeme pro stanoviště živná, s dostatečně hlubokým půdním profilem, středně zabuřnělá a na vylepšení.

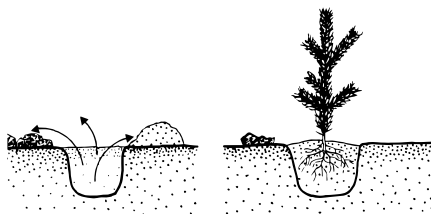
Nejvyšší dimenze sazenic (silné školované jehličnany 36–50 cm, 51–70 cm, u listnáčů poloodrosky a odrostky) se využívají na extrémně zabuřnělých plochách, při vylepšení kalamitních ploch, v klimaticky extrémních lokalitách (mrazové), při opakovaně nevydařené obnově lesa.

4. Volba technologie výsadby

Štěrbínová sadba (sazeč), je vhodná technologie výsadby pro menší výškové třídy a nerozvětvený kořenový systém. Na kamenných místech, s malým množstvím země, bývá jedinou možností. Při výsadbách krytokořenného sadebního materiálu jsou úspěšně využívány různé druhy profilovaných a dutých speciálních sazečů.

Jamková sadba (motyka), je vhodná technologie výsadby pro všechny typy kořenového systému, s nutností zvětšovat jamku dle velikosti kořenů, nutno prokopat celý půdní profil a dbát na to, aby kořeny zůstaly směrem dolů a nebyly stočeny.

Půdní vrtáky (jamkovače), je relativně nově používaná technologie výsadby. Lze využít pro všechny typy sadby a je vhodná pro všechny velikosti kořenového systému (vrtáky průměru od 12 do 20 cm). Úspěšně lze nasadit na stanovištích s dostatečným množstvím zeminy a malým podílem překážek v půdě.

5. Termíny výsadby

Podzimní výsadby mají spoustu výhod.

Plochy je možné připravit na zalesnění a oplotit už během vegetace. Úspěšně lze vysazovat balenou i prostokořennou sadbu listnáčů a s určitým omezením i některé jehličnaté druhy. S výsadbami je možné začít již během září (krytokořenná sadba), cca od poloviny října lze vysazovat i prostokořenné sazenice a výsadby mohou trvat až do zámrazu. Podzimní období je vhodné k vylepšení mezernatých kultur, sazenice netrpí tolik osycháním, manipulace s rostlinami je pohodlnější a v neposlední řadě je ve školkách dostatek napěstovaných sazenic ve všech výškových dimenzích.

Jarní zalesňování by mělo začínat výsadbou listnatých dřevin a modřínem, které se nestihly vysadit v podzimních měsících. Výsadby jehličnanů se nesmí uspěchat, je třeba nechat sazenice „probudit“ a natáhnout se vodou a teprve poté vyzvedávat a vysazovat.

6. Manipulace se sazenicemi

Prostokořenné sazenice je potřeba převážet v ranních nebo večerních hodinách, kdy není prudký sluneční svit a nejsou vysoké teploty. Přeprava musí probíhat ve skříňovém voze nebo zaplachtované káře, se zasypanou poslední řadou stromků (skládané v řadách kořenovým systémem dolů) nebo zasypanou horní vrstvou (při vodorovném naložení sazenic skládaných na sebe, kořeny proti sobě) vždy dostatečně vlhkým materiálem.

Stromky je nutné zakládat do sněžných jam nebo založišť s celodenním stínem, do dostatečně vlhké a sypké zeminy, min. do výšky 5 cm nad kořenový krček.

Ze sněžné jámy, nebo založiště odebrat před výsadbou jen takové množství, které je možné v krátké době vysadit.

Po ploše nosit sazenice vždy v nádobě, aby byly kořeny kryty před povětrnostními vlivy.

Krytokořenné sazenice se transportují stejně jako prostokořenné za chladného počasí s minimem slunečního svitu. Založiště musí být na celodenním stinném místě. Před vyložením sadby na založišti je potřeba dostatečně provlhčit kořenový bal. Při dlouhodobějším skladování balených sazenic na založišti je nutné kořenové baly udržet vlhké. Pokud dojde při manipulaci k proschnutí rašelinových obalů, sadba je prakticky odsouzena k úhynu. Vlivem manipulací také nesmí docházet k vyklepání substrátů z kořenových balů.

7. Závěr

Pro zajištění úspěšné obnovy lesů je ideálním modelem dlouhodobá spolupráce vlastníků lesa s regionálním producentem sazenic. Je žádoucí se domluvit na dlouhodobé smluvní produkci odpovídajícího geneticky vhodného sadebního materiálu – ideálně z osiva konkrétního vlastníka, který následně produkci odebere pro obnovu svých lesů. Úzká regionální spolupráce vyloučí nadbytečné transporty sazenic, které jsou pro rostliny vždy rizikové.

Omezení manipulací a dlouhých transportů sazenic a zajištění neustále vlhkého kořenového systému, od vyzvednutí ve školkách, až po výsadbu na pasece, je zárukou úspěšné a napoprvé provedené obnovy lesů.

© SLŠ ČR, z.s., 2023